

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลศึกษาเรื่องประเมินผลศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของกลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ในบทนี้แบ่งออกได้เป็น 4 ส่วน คือ

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ
4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. วิธีการศึกษา

1.1 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1.1.1 กรรมการศูนย์ฯ

1.1.2 ครูเกษตรในกลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 86 คนจากจำนวนครูเกษตรทั้งสิ้น 110 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Yamane (1970)

1.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.1 สัมภาษณ์กรรมการศูนย์ฯ ประกอบด้วย ประธานศูนย์ฯ รองประธานศูนย์ฯ และเลขานุการศูนย์ฯ

1.2.2 ใช้แบบสอบถามสำหรับครูเกษตร

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการหาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weigh Mean Score : WMS) การคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ คำนวณด้วยโปรแกรม SPSS/PC⁺

1.4 ใช้กรอบการประเมินตามวัตถุประสงค์

2. ผลสรุปการดำเนินงานศูนย์ฯ (ตอนที่ 1)

จากกรอบการประเมินตอนที่ 1 ได้แบ่งการประเมินตามวัตถุประสงค์ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพัฒนาบุคลากร ด้านพัฒนาการเรียนการสอน ด้านประสานงานและพัฒนาชุมชน และด้านการจัดหาทุนในการดำเนินการศูนย์ฯ

2.1 ด้านบุคลากร

ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ตัวอย่างครูเกษียณจำนวนมาก (ร้อยละ 51.8) ยังไม่เคยมาใช้บริการจากศูนย์ฯ เลย ซึ่งในจำนวนนี้มีตัวอย่างครูเกษียณถึงร้อยละ 14.1 ที่ยังไม่รู้จักศูนย์ฯ เลย

การดำเนินงานในด้านอื่น ๆ ที่เป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาบุคลากร ซึ่งได้แก่ การจัดให้มีการฝึกอบรบความรู้ทางการเกษตร การจัดส่งครูเกษียณไปศึกษาดูงาน การจัดนิเทศการสอน การจัดให้มีการคัดเลือกครูเกษียณดีเด่นและครูเกษียณตัวอย่าง พบว่า ครูเกษียณส่วนใหญ่ตอบว่าไม่เคยได้รับการบริการส่งเสริมหรือสนับสนุนจากศูนย์ฯ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 81.2, 93.5, 97.6 และ 96.4 ตามลำดับ นอกจากนี้ ศูนย์ฯ ยังไม่มีการเก็บรวบรวมผลงานของครูเกษียณไว้ในศูนย์ฯ แต่อย่างใด

2.2 ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน

การดำเนินงานของศูนย์ฯ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนนั้น ประกอบด้วย การสนับสนุนให้ใช้แผนการสอนร่วมกัน สนับสนุนให้มีการผลิตสื่อและอุปกรณ์การสอน สนับสนุนให้มีเกณฑ์วัดผลประเมินผลที่เหมือนกัน การให้บริการยืมอุปกรณ์การเรียนการสอน และการส่งเสริมให้ทำผลงานทางวิชาการ จากการศึกษาพบว่า ตัวอย่างครูเกษียณส่วนใหญ่ตอบว่าไม่เคยได้รับการสนับสนุนในด้านดังกล่าวจากศูนย์ฯ เท่าที่ควร ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 69.9, 91.9, 84.0, 98.8, และ 96.5 ตามลำดับ และพบอีกว่า ศูนย์ฯ ไม่เคยสนับสนุนในการศึกษาต่อรวมทั้งการจัดการประกวดสื่อการเรียนการสอนเลย

ในด้านการส่งเสริมให้มีการส่งนักเรียนเข้าร่วมแสดงเกี่ยวกับผลิตผลของนักเรียนในระดับจังหวัดหรือระดับภาคของศูนย์ฯ นั้น ตัวอย่างครูเกษียณที่ตอบว่าไม่เคยมีมากกว่าที่ตอบว่าเคย (ร้อยละ 59 ต่อร้อยละ 41) และ การส่งนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการเกษตรในระดับจังหวัด/ภาคนั้น ตัวอย่างครูเกษียณส่วนใหญ่มากกว่าที่ตอบว่าไม่เคย (ร้อยละ 81 ต่อร้อยละ 18.6)

2.3 ด้านการประสานงานและพัฒนาชุมชน

ศูนย์ฯ ยังไม่เคยออกไปให้บริการ ประสานงาน หรือให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาชุมชนเลย นอกจากนี้มีประสานงานเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรจากหน่วยงานอื่น ๆ มาช่วยเป็นกรรมการตัดสินการแข่งขันทักษะเกษตรของนักเรียนเป็นบางครั้งเท่านั้น

2.4 ด้านการจัดหาทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานศูนย์ฯ

ศูนย์ฯ ยังไม่เคยทำกิจกรรมใด ๆ ที่เป็นการหารายได้หรือหาแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานศูนย์ฯ เลย

3. ผลสรุปความคิดเห็นของครูเกษตรต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ (ตอนที่ 2)

จากกรอบการประเมินตอนที่ 2 ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน คือ ความคิดเห็นด้านวัตถุประสงค์ ความคิดเห็นต่อการบริหารงานศูนย์ฯ ความคิดเห็นต่อการบริการด้านต่างๆ ของศูนย์ฯ และ ความคิดเห็นต่อการประเมินผลและการติดตามผลการดำเนินงาน

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ตัวอย่างครูเกษตรส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นทางด้านวัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ และการบริหารงานของศูนย์ฯ อยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยถึงเห็นด้วยปานกลาง ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยปานกลาง อย่างไรก็ตาม มีข้อที่ตัวอย่างครูเกษตรเห็นด้วยมากคือ ศูนย์ฯ มีความจำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนการสอน และมีความจำเป็นในการจัดตั้งศูนย์ฯ ในด้านการให้บริการด้านต่าง ๆ ของศูนย์ฯ นั้น ตัวอย่างครูเกษตรแสดงความเห็นด้วยตั้งแต่ระดับเห็นด้วยน้อยถึงระดับเห็นด้วยมาก ในด้านที่เห็นด้วยมากคือ ศูนย์ฯ เป็นที่อำนวยความสะดวกในการแข่งขันทักษะทางการเกษตร ส่วนที่เห็นด้วยน้อยคือ ศูนย์ฯ เป็นแหล่งรวบรวมสื่อ อุปกรณ์ เอกสาร คู่มือ แผนการสอน รวมทั้งการให้บริการยืมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย ส่วนการประเมินผลติดตามผลการดำเนินงานนั้น ตัวอย่างครูเกษตรมีความเห็นด้วยน้อยถึงเห็นด้วยปานกลาง ซึ่งเมื่อนำมาสรุปโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านแล้ว ตัวอย่างครูเกษตรเห็นด้วยต่อการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในระดับปานกลาง

4. สรุปข้อบกพร่องของครูเกษตรจากแบบสอบถามปลายเปิด

ตัวอย่างครูเกษตรได้แสดงความคิดเห็นถึงผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ ที่ผ่านมามีว่า ศูนย์ฯ ยังไม่ได้ดำเนินงานให้เป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง ชัดเจน ไม่ได้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทำงานล่าช้า ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ไม่มีวิทยากรประจำศูนย์ฯ รวมถึงขาดการประเมินผลการดำเนินงาน

5. สรุปปัญหาอุปสรรคที่ได้จากการสัมภาษณ์กรรมการศูนย์ฯ

5.1 นโยบายของกลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฯ แต่ละศูนย์ฯ มีแนวปฏิบัติไม่ชัดเจน หรือไม่ไปในแนวทางเดียวกัน แต่ละศูนย์ฯ ต้องดำเนินการเอง บางศูนย์ฯ ได้รับเงินสนับสนุน ในขณะที่บางศูนย์ฯ ไม่ได้รับเงินสนับสนุน

5.2 เกณฑ์การพิจารณาในการเลือกสถานที่ตั้งศูนย์ฯ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ไม่มี

1.3 ศูนย์ฯ ไม่มีสถานที่ อาคาร โต๊ะทำงาน ห้องเก็บของ รวมทั้งเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินงานของศูนย์ฯเลย

1.4 บุคลากรและครูเกษตกรในโรงเรียนศูนย์ฯ ตั้งอยู่มีน้อย และแต่ละคนมีงานประจำมาก

1.5 ปัญหาความไม่สอดคล้องของโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งของศูนย์ฯกับแผนการเรียนการสอน โรงเรียนที่ตั้งศูนย์ฯเกษตร ไม่มีการเปิดแผนการเรียนการสอนด้านเกษตรกรรมเลย

1.6 ปัญหาการติดต่อสื่อสารล่าช้าไม่ถึงมือครูเกษตกรตามกำหนดเวลา

1.7 คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์ฯยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการ เหตุผล และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์ฯ

1.8 ศูนย์ฯ ไม่มีงบประมาณในการดำเนินงาน

1.9 ไม่ได้รับความร่วมมือจากครูเกษตกรภายในจังหวัดเท่าที่ควร

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา พบว่า ครูเกษตกรอีกจำนวนมากที่ไม่รู้จักและไม่เคยมาใช้บริการศูนย์ฯ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูเกษตกรยังมีความรู้ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์การดำเนินงานของศูนย์ฯ ไม่เพียงพอ รวมทั้งขาดการประสานงาน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ให้แก่ครูเกษตกร

ตัวอย่างครูเกษตกรส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 81 เคยส่งนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันทักษะเกษตกรในระดับจังหวัดมาแล้วนั้น อาจเป็นไปได้ว่า ศูนย์ฯ ได้เื้ออำนวยการอำนวยความสะดวกในด้านอาคารสถานที่ สำหรับจัดการแข่งขัน และอีกประการหนึ่งการแข่งขันทักษะด้านการเกษตกรเป็นงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำในแต่ละปีการศึกษา ซึ่งศูนย์วิชาการอื่น ๆ ก็จะมีการจัดแข่งขันทักษะที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฯนั้น ๆ ในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ เพื่อคัดเลือกนักเรียนสำหรับเป็นตัวแทนไปร่วมการแข่งขันในระดับภาคต่อไป

สำหรับความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ของครูเกษตกรที่มีต่อศูนย์ฯนั้น ตัวอย่างครูเกษตกรส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยปานกลางต่อการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ ต่อการบริหารงานของศูนย์ฯ ต่อการบริการด้านต่าง ๆ ของศูนย์ฯ และต่อการประเมินผลติดตามผลการดำเนินงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าศูนย์ฯไม่สามารถดำเนินกิจกรรมที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์และในการบริหารงานของศูนย์ฯได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจมีปัญหามาเนื่องมาจากขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงาน ขาดแคลนบุคลากรหรือผู้ที่จะมาทำงานให้กับศูนย์ฯรวมถึงไม่มีอาคารที่ทำการของ

ศูนย์ฯ โดยเฉพาะ นอกจากนี้ ยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะใช้ดำเนินงานภายในศูนย์ฯ

ผลของการประเมินความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ภายในศูนย์ฯ ของครูเกษตรและกรรมการศูนย์ฯ แสดงให้เห็นว่า สภาพของการดำเนินงานโดยทั่วไปยังไม่ประสบผลสำเร็จตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทั้งนี้สังเกตได้จากผลการศึกษาที่พบว่า ตัวอย่างครูเกษตรส่วนใหญ่ยังไม่เคยได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ฯ ในเกือบแทบทุกด้าน ซึ่งจากผลการศึกษาทำให้เราทราบว่า ผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ พบกับปัญหาอุปสรรคด้านต่าง ๆ ได้แก่ แนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์ฯ ไม่ชัดเจนและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ศูนย์ฯ ไม่มีอาคารสถานที่เพื่อใช้เป็นที่ทำการศูนย์ฯ ขาดแคลนบุคลากรทำหน้าที่ประจำศูนย์ฯ โรงเรียนที่ศูนย์ฯ ตั้งอยู่ไม่ได้เปิดแผนการเรียนที่สอดคล้องกับการดำเนินของศูนย์ฯ การไม่ได้รับความร่วมมือจากครูเกษตรเท่าที่ควร อุปสรรคทางการติดต่อสื่อสาร กรรมการศูนย์ฯ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ ขาดการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ศูนย์ฯ ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานจากกรมฯ หรือจากกลุ่มโรงเรียนในจังหวัด ทำให้ศูนย์ฯ ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาครั้งนี้พบว่าครั้งแรกที่ได้มีการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ หลังจากที่ได้เริ่มเปิดทำการมาตั้งแต่ปี 2539 จนถึงปัจจุบัน ผลการประเมินครั้งนี้จะช่วยให้ผู้ที่รับผิดชอบศูนย์ฯ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์ฯ ครูเกษตรในกลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค รวมทั้งสาเหตุของปัญหาที่ทำให้การดำเนินงานของศูนย์ฯ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาต่อไป

ในส่วนของผู้วิจัยมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายมาปฏิบัติ ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เช่น มีเกณฑ์การคัดเลือกสถานที่ตั้งศูนย์ฯ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ อาคารสถานที่ทำการ จำนวนบุคลากรในโรงเรียนนั้น งบประมาณที่จะสนับสนุน และควรสอดคล้องกับแผนการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ศูนย์ฯ ตั้งอยู่

2. ศึกษาวิเคราะห์เขตการศึกษาและกลุ่มโรงเรียน ควรมีแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนให้ชัดเจน โดยคำนึงถึงเป้าหมายของนโยบายเป็นสำคัญ ให้การดำเนินงานเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น แผนการจัดตั้งสำนักงานศูนย์ฯ แผนการหางบประมาณสนับสนุน การพัฒนาสำนักงาน อาคารที่ทำการ และวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานศูนย์ฯ แผนด้านการจัดหาบุคลากรทำงานประจำศูนย์ฯ รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน วาระของคณะกรรมการ แผนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์ฯ

3. ควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารและครูเกษียณ ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายให้มากขึ้น มีการศึกษาปัญหา ความต้องการ และข้อขัดข้องต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการดำเนินงาน เพราะแต่ละโรงเรียนมีความพร้อมหรือศักยภาพในแต่ละด้านแตกต่างกัน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในด้านของการจัดการทรัพยากรและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในกลุ่มโรงเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาคั้งนี้เผยให้ทราบถึงปัญหาและข้อบกพร่องบางประการของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม แต่อย่างไรก็ตามการที่จะเข้าใจให้ปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง จำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนอื่น ๆ อีกซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไปที่เกี่ยวกับศูนย์ฯ ดังนี้

1. ศึกษาถึงความสอดคล้องของนโยบายกับแนวทางปฏิบัติการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้เห็นแนวทางที่ชัดเจนในการจัดตั้งศูนย์ฯ ให้การดำเนินงานของศูนย์ฯ ต่าง ๆ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน
2. ศึกษาถึงองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยต่อความสำเร็จของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม ซึ่งจะชี้ให้เห็นปัจจัยและทรัพยากรที่จำเป็น สามารถนำมาสนับสนุนงานของศูนย์ฯ
3. ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกษียณต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม ทั้งนี้เพราะผู้บริหารและครูเกษียณเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามนโยบาย การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น
4. ศึกษาถึงความต้องการในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมของครูเกษียณในกลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะทำให้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ